

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
-- dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre anu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte sídioniele síhanii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite lu
Redactiunca dirigitu a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Inseritiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tacese timbrale.

Cainti'a unui barbatu, care lacomindu la
avere, sí-a luatú nevésta urita.

Fóia verde carajele,
Amaru de dílele mele,
Cà-am fostu orbu, fore vederu,
Candu mi-am fostu luatú muiere.
Am lacomitu la avere,
O luai for' de placere,
O luai strigoica 'n lume,
Sà mi aduca bani in sume: --
Sí-acumu sermanulu de mine,
Dins'a stà sà me sugrume,
Nu am neci o dí cu paco,
Cà-ci totu latra nu-mi mai tace,
Nemicu pe lume nu-i place,
Cautu sà rabdu, cà n'am ce face.
Toraesce, ca sí o móra,
Pe minuta sí pe óra,
Cà mi-a adusu banii cu vasulu
Totu cu de-astia-mi taie nasulu.

Aste inca tóte ar' trece,
Leasí rebdá cu sange rece,
Déca-ar' fi baremu frumósa,
Vre o fiintia dragostósa,
Ei, dar' e chiar unu *Esopu*
E schidóla, càtu-unu snopu,
Faci'a ei de o privesci
Ca unu síorecu te 'ngrozesci, --
Sí de-o vedi numai rídiendu
Séu chiar numai surídiendu,
Stai sà fugi sí sà-ti faci cruce,
Cà-ci te temi sà nu te mance. --

Ast'a inca ar' fi ce ar' fi,
Así rebdá, así inghití,
Cà-ci nu toti ómenii 'n lume
Au frumsétia, trasuri fine,
Ei dar' ea, nu s'ar síli
Precumu facu toti crestínii,
Sà luere càtu-sí de càtu,
Sà se luse de dormitu.

Deminétia candu se scóla,
Nespalata cérca 'n óla,

Sí déca nemicu gasesc,
Vai de ea cum ti-o trantesece;
De se 'ntempla, arare ori,
Sà faca pane 'n cuptoriu,
Ast'a ori e arsa tare,
Ori necópta, fore sare.
De pune resboin in casa,
Ca sí ea pandia sà tiésa,
Vedi Dómné, sà n'o hulésca,
Cà síede ca sí-o contésa, --
De tómpna pan' primavéra,
Dins'a nu-lu mai scóte afore,
Apoi sí-atunci totu nu-e pandia,
Fore numai sacu de brandia;
N'am ce face n'am ce face,
Cautu sà rabdu sà fiu in pace,
Cà-ci eu singuru mi-am cantatu
Astu díavolu impelíatiu.
Ajutoriu nime nu-póte
Sà mi intíndia, pe dreptate,
Cà-ci eu singuru sum de vina
Eu am prinsu sierpele 'n mana.
Nu potu alt'a ca sà facu,
Decátu ca sà rebdu, sí tacu,
Déca-am lacomitu la banu
Sí-am luatú pe capu dusmanu.

* * *

Ah voinice tenerele,
Candu vei vrea sà-ti iai muiere,
Ia-ti un'a càtu de seraca,
Numai ochii ei sà-ti placa,
Candu vei díce: taci! sà taca.
Nu fii lacomu de avere,
Luandu un'a for' placere,
Cà banii vinu la gatate,
Tu remani cu mut'a 'n spate,
Banii trecu sí se sí strica --
Tu remani cu mut'a 'n chírca!

Patítulu.

Catechismulu politicu alu lui Pist'a.

— Dupa Mihailu Boross*) (187) —

Intrebare: *Cum se numesce pamentulu, pre care locuim?*

Resp. Ungari'a. Acest'a e pamentulu, despre care a disu laureatulu poetu Mihailu Vörösmarty: *Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar! mert áldjon vagy verjen sors keze, itt élned s halnod kell.* (Patriei neclatinaveru musca, credintiósá oh magiare, cà-ci alduiesca-te, séu bata-te sörtea de mana, aice a traí si a morí vérdia.)

I. *Numai magiari locnescu pre acestu pamentu?*

Resp. Ba, mai sunt vr'o doi trei jidani, tígani, svabi, turci — si dóra si vr'o càti-va romani si serbi, — inse toti acesti'a trebuie cu tempu si pr'in energi'a nóstra, sà devina unguri. —

I. *Ce detorintia avemu facie cu aceste soiuri de ómeni?*

Resp. Sà li rapimu drepturile si sà le usurpamu, ca pana aci, sà li octroamu limb'a nóstra, cà-ci ni sunt frati, — sà li aducemu legi, precum ni-a place nóua, si sà-i judecamu dupa cumu ni-a veni mai bine la socotéla. —

I. *Cumu e impartita Ungari'a?*

Resp. Ungari'a, care cu tempu arc sà devina unu „Nagy Magyarország“, séu pe romanesc: unu „mare unguru tíera“, unita si nedespartibila in veciu cu fost'a Transilvani'a, e impartita in comitate districte si scaune, dar cari tóte sunt pure unguresci. In fruntea loru stau suferii guvernului ungurescu, cari au plati bune si mai nimicu de lucru.

I. *Ce trebuie intielesu sub numele de „poporu“?*

Resp. O massa cruda de ómeni, pre care nadragarii si pintenatii au sà-i pórté de nasu, sà-i belésca pana la osu, si de voru gramusidá un'a, — sà-i puna la recóre,

I. *In ce sta libertatea adevărata?*

Resp. Intru aceea, ca totu omulu sà fia omu si unguru, — sà-i fia iertatu a cugetá totu ce vre, dar' a nu spune la nime, cà de va vorbí cine-va contr'a unguiloru, va fi dusu la Vatiu, séu brevi manu, spendiuratu de limba, de unu plop, — intru acea, cà civii Ungariei de ori ce rostu, séu buze, se potu duce in numeru mai mare la baserica, déca acolo pop'a, nu va predicá in limb'a loru si in contr'a intregitatii statului magiaru, — potu infiintá societati magiarisatóric, pentru inflorirea industriei, comericiului si agriculturii numai unguresci, cu unu cuventu potu face totu ce voru vré unguirii; si intru aceea, cà totu patriotulu magiaru, sà se póta judecá dupa legile lui Verböczy, si alte legi compuse de juristi unguri cu renume european, dupa placulu nostru. —

*) „Catechismu politicu“ de Mihailu Boross advocatu, — este titulu unei brosiure de vr'o câte-va còle, edata in Pest'a la anulu 1869, editiunea a cincea — si pre cum spune autorulu in prefația, tiparita si impartita intre poporu, la fia-care editiune, câte in 2000 de esemplare, tradusa in limb'a germana si romana. —

Gur'a Satului si-tiene de detorintia patriotica, a publicá câte-va estrase mai insemnate, d'in acea brosiura, sà védia si romanii, pentru ce, si unde se duen banii.

De alt-mintrea partea cea mai splendida a libertatii este, cà fia care nemésiu si privilegiatu, ori arc calificatiunea receruta, ori ba, — arc preferintia la posturile cele mai bune.

I. *Ce trebuie sà se intielega sub egalitate?*

Resp. Egalitatea, in tíer'a unguresca stà intru aceea, cà unguirii si magnatii loru sà aibe averi colosale, — inse sarcinele tíerii sà cadia numai si numai pre cei seraci, si mai alesu pre cei ce nu se numera de nobil'a natiune magiara, si totusi cesti d'in urma sà se bucure mai pucínu de binefacerile tíerii.

I. *Sunt óre apostoli adevărati acei'a, cari se lupta pentru buna-starea popóreloru?*

Resp. Ba, acei'a sunt profeti mintiunosí, inimici ai patriei magiariloru.

I. *Ce detorintia avemu facie de asemeni amagitori?*

Resp. Sà-i despretiuimu si sà-i invetiamu la moresu, cu argumente pipaitóric.

I. *Ce trebuie sà intielegemu sub fratietate?*

Resp. In privinti'a religiei toti suntemu frati, pr'in urmare supusi bisericeii catolice, ca unic'a mantuitóric, — si supusi unguiloru, fore neci o conditiune.

I. *Sub ce regimu stà poporatiunea Ungariei?*

Resp. Sub regimulu unguerescu, dependinte de la nemtii d'in Beciu, si responsabilu, — pana-si potu face palaturi, — dar cine draculu i mai si ia la respundere.

I. *Ce intielesu arc aceea, cà ministeriu responsabilu?*

Resp. Aceea, cà ministrii déca voru respunde bine de bine, ér déca nu — si va fi reu — potu merge in alte tíeri, ca Kosuth.

I. *D'in cine stà regimulu de adi?*

Resp. Adi mai stà d'in cine mai stà, — dar' mane póte va fi compusu chiaru dapa cum a proiectatu Gur'a Satului, pentru aceea e si superflu sà vi spunu.

I. *Potemu avé incredere in acestu ministeriu?*

Resp. S'a adevăritu chiaru dilele trecute.

I. *Ce detorintia avemu facie de acestu ministeriu?*

Resp. Multu, fórté multu, sà-i cantamu diu'a nóptea alifui'a si osan'a!

(Déca se va cerc, se va continuá.)

Publicatiune.

D'in josu iscalitii, recunoscuti intre multi ómeni de omenia, ca carturari a multoru genuri de ómeni, pre langa conditiuni fórté modeste, cu tóta onórea ni luamu indresnéla a ne recomandá de instructori d'in ortografi'a limbei romane, la cei mai multi *preoti romani* d'in comitatulu Satu-marelui.

Tand'a si Mand'a,
carturari.

Corespondinție.

Epistolă a lui Michelu către „Gur'a Satului.”

Multa Cinstite Gur'a de Satu!

Dekhendu nu scrisu jo la tine, facutu mare doru la mine.

Io spune la voi, khe inim-alu meu fostu tare operitu de ahelu bucuria dela voi, care vediutu la mine, că voi suntezi wóameni mare inveziate, schi dice jo khe „*prudentes si circumspecti*”, ca si noi, sase, carii venitu dupa dipl'a dracului, pe sub pomuntu la Zar'a Ardealu, cu Enchina si cu Tecura d'in dreptu. —

La mine spusu Gazetele hele nemtiesci, khe voi wrutu alesu Vladika helu rumunesku la Arad, dupa cum spunem la noi, pe vorba helu nemtiesku „*einstimmig*” pre *Wekare helu mare de cetatea Sibiu* in Zar'a nostu saseske. —

Ast'a place la mine, khe voi wrutu pune „*einstimmig*” pe skaunu lui wladika wostu pe Wekar nostu, kare wrutu face aci la Zara nostu Siebenbürgen, schi mai mare popa rumunescu, ka la noi Superintendent Teutsch in Sibiu. — Wóameni helia fostu rele, ka nu wrutu se alege pe gelu de helu mai mare popa in Zara nóstra. — Kunosku la gelu bine gio, ka jeste insuratu ca wledica nostu Teutsch, schi inwozatu mare, kare fatche kerti tiperitu ku maschin'a lui Guttenberg. — Sie Blastamati wóomenii de la Zar'a nostu, nu wrutu se alege pe jelu cu mujere dupe legea nostu. —

Wuoi focutu la gelu unu mare komensation. — Pare bine la mine. —

Skriwe jo la tine fortatule meu, che Landtagulu nostu din Sibiu nu wreje cunoste la legile, chari faku Landtagu din Buda, chetsche, hestea nu miro-sesku bine la deputation nostu sasesku, chumu se chieme pe botezu „*Enifersitet sasu*”. —

Enifersitet focutu doi mare legi, fora rumuni, che ahelia suntu jobagii nostrii in Zara nosta sasescu, fore dreptele politice, schi tremesu pe jele la Buda in Landtagu helu ungurescu, ka hungarii si Zachelii faka la noi inparzire zareleii nóste, cum place la noi, schi nu la unguri schi rumuni, schi apoi face domni in munischipijile noste, nu mai totu sasile si rumunile nu. — La mine nu place ahesta rendujela, schi de achia scrisu la tine, fartate Gura de helu Satu, se spuni la rumuni, se nu se lase cãtche noi fostu in 1848 fortazi de cruce unulu cu laltulu, schi numai wóameni hei ku kapul mare face Vrajba la noi ku Rumuni, karii fenitu mai de multu deketu noi d'in Slanderu in Zara hestu frumosu, cum dice la voi sub imperatulu Trajanu. — Remane la mine fortate, pre sanetate spusu io

Michelu d'in Bistriz.

Anunțiu.

De la prim'a maiu a. tr. precandu se introduce nou'a lege de timbre si tacse, numai Gur'a Satului a castigatu dreptulu dela diet'a tierii unguresci, a primii abonamente si corespondentie netimbrate, ceea-ce spre sciintia si indreptare se aduce la cunosciint'a abonantiloru si corespondințiloru nostrii d'in juru si provintia. —

Gur'a Satului.

Meditatiunile unoru romancutie.

— Dupa vediute fore prospecte. —

Ce voru si asti ómeni mici?
 Ce-su numai nesce pitici?
 Nesce miseri si ploiatu. . . .
 Eu voiu totu aristocrati!
 Ómeni culti, cu titluri mari,
 Nu fetiori de opincari, —
 Ómeni falnici si avuti,
 Cu mosii, ranguri si curti!
 Ce voru dar' acesti pigmei?
 Nesce serantoci plebei?
 Ma, sa vedi . . . inca cutedia. . . .
 Vinu la min', — me cercetedia. . . .
 Pre mine? dina frumósa,
 Cãtu mai draga gratiósã,
 Mai placuta rapitória
 N'ai afia sub santulu sóre. . . .
 Ah! Dómne, inc'oru gandii,
 Cã eu chiaru me-oiu dejosi,
 Sã-asteptu pana m'oru petii,
 Hm! Dieu, ast'a cutediare
 Me duce in desperare!

COLTI de DINTI.

Unu omu imbracatu in dulama lunga, d'in com. B. fu inhamatu de junii d'in satu, pentru aventuri amoróse, tréb'a s'a domolitu deja.

Unu docinte d'in V. sparse capulu preutului, si-lu batù cum se cade. Caus'a s'a liniscitu decãtra Consistoriulu aradanu.

Unu docinte voiesce a dá prelectiuni, d'in beutúra de rachiu si vinu, cum nu s'a mai pomenitu; produce 15 forme de imbetate, pr'in urmare posede manieri bune, se recomanda si de crescatoriu séu de cantaretu in vre unu satu romanescu, unde nu sciu romanii a bé bine.

Unu protopopu de unde-va, s'a ingrigitu ca sa se delapideze averea besericéscã, pentru ca dupa Dsa, „*statulu organicu*” dice, ca — unde este multu, se mai mance si alti sermani.

In I-siu se facu progrese mari de invatiementu, se va alege unu docinte care nu scie cetii si scrie. —

Anecdote.

(Unu pastoriu curiosu.) Unu pastoriu de vite, d'in comun'a S. merse la preotulu d'in acea-si comuna, pentru ca sa-i inorminte unu copilu, ce morise in ainte de acea cu o di; dar' d'in intemplare n'a aflatu a casa numai pre dn'a preotésã.

Unde e dlu parintele? — intrebã pastoriulu de dn'a preotés'a.

Nu sciu, — fu responsulu ei.

Pastoriulu inse neindestulindu-se cu responsulu preotesei, i dise cu tóta sinceritatea: „dar' pentru ce nu póte sídea a casa, parintele sa-si grigéscã de turma, ca-ei eu tóta diu'a síedu langa ea; apoi si S. S. e numai pastoriu, ca si mine, — pentru ce nu póte face si S. S. asiè?!“

Preotés'a i respunse: „dreptu ai, ca si e lu e pastoriu ca si tine, numai ca turn'a ta e cu córne.“

(Femeia leneasa.) O bieta de muiere lenesă, și somnuroasă, carea în toată zilele rebdă de la barbatu batăi grase, într-o zi avându în porunca, ea pe seara, candu va sosi barbatulu d'în padure cu lemnele, să fie pană scōsa d'în cuptoriu. Nevēst'a înse s'a pusu și s'a culcatu pană la amēdi cu trēba buna, și neconturbata de nime, ēr dupa amēdiadi de frie'a bătăiei, s'a apucatu de a frementă, și a-si aprinde foculu în cuptoriu. După ce și-a implinitu aste lucruri s'a datu ērasī somnului, și a dormitu pană ce i s'a stensu foculu în cuptoriu. Eră chiaru seara de totu, lun'a lucia pe ceriu, și pr'în o ferēstra și-tramitea radiēle tocmai sub vētra, unde de comunu la ōmenii depre la sate se afla o golatate mare pentru lemne. Biēt'a nevēsta sparieta, cā a dormitu prē multu, și va sosi barbatulu d'în padure, se apucā numai decātu și în locu să bage pană în cuptoriu, o puse tōta pe rondu sub vētra, cugetandu cā lucirea lunei ē foculu facutu de ea, și asīē gatindu-si ocupatiunea cu indeplinire ērasī se asiedia în braciēle lui Morfeu. Preste cātu-va timpu sosēse barbatulu necasitu și ostenitu d'în padure, intra 'n casa, și afla tōte în disordine, și cā nu-lu ascēpta nime. Ce să faca? Se apuca de a face elu focu, ea să vēdia, ce-e?

D'în intemplantē apropiendu-se de vētra, și fiindu descultu, semti ceva mōle; cērea mai de aprōpe și vede, cā sub vētra erau asiediate 6 pani destulu de mari și frumōse.

La ce barbatulu de necasu, a începutu a cantā astu-feliu.

Femeile care-su rele,
Candū ē vremea să se scōle,
Tragu pe capu invelitōre
Și mai dormu vr'o patru ōre.

Cu nevēst'a somnuroasă,
Nu crede cā-i face casa,
Nece caru cu patru boi,
Ci vei trage la nevoi.

Ce a urmatu dupa acestu cantece — vi poteti inchipui. —

TAND'A și MAND'A.

T. Frate, Mando! tu care sari și esci ca pureculu în totu loculu, vei scī, cumu de prot'a celu otrăvitu d'în F., stramutā, suspendēdia, casadia ect., la dascali dupa placere-i?

M. Da, sciu; — ast'a a invetiātu de la mai marii lui.

T. Cumu asīē?! — — —

M. Apoi vedī, cēt'a în contr'a legii — a Statutului organicu — a începutu a popi — și cest'a, ēr' asīē, a începutu a — des-dascali.

T. Și va merge multu tempu totu asīē?

M. Da, — cātu obulu la fontana!

T. Asīē dara M Sa imperatulu nostru s'a dusu în tiēr'a muscalēscă?

M. Asīē se aude.

T. Si ōre pentru ce Lu-insociēse și contele Andrasiu în ast'a caletoria?

M. Pentru ca să cunōscă și c. Andrasiu muscanii mai de aprōpe, și pentru ca la casu de trebuintia, candu ērasī s'aru cerc să se chiame muscalii în tiēra la noi, — să scie c. Andrasiu cui să se adresese mai cu siguritate.

T. Cetitu-ai ce scriu diuriēle unguresci despre Babesiu?

M. Cetitu. Vedi asīē patiescu toti acei'a, cari nu au altu lucru decātu să polemizieze cu flăcāi de calibrulu lui Moldovān Gergucz.

T. Ōre pentru ce se rupu asīē de tare unguirii cu „arondarea comitatelor“?

M. Pentru cā cugeta, cā numai astu-feliu voru ajunge mai iute la scopulu — care a nebunitu pre marele lor Szécsényi.

T. Apoi guvernulu ungurescu de acuma, scapā ca pr'în pene mai a-deuna-dī cu ocașiunea debaterii a supra administratiunei cailoru ferate d'în Ardēlu.

M. Ferie'a de cei ce potu inghitī noduri mai grōse și de cātu pumnulu.

Proverbie moderne.

Māti'a cu canele ēr' se iubescu,
Cătiei înse totu hireiescu!

* * *

Dēca spui totu adevēru,
Cei strimbi mi-te iau de peru.

* * *

Cine fura-unu puiu de ratia,
Este hotiu și-lu tragu pe atia;
Cine face millōne.
Și proiecte neumane, —
Mi-lu facu grofu — fōre unu cruceriu,
Și-lu tiēnu de bunu financieriu.

TRÉNC'A și FLÉNC'A.

T. Ah! ce minunatu mi-am petrecutu!

F. Dōra ai fostu la vr'unu balu românescu?

T. Ei, ti-am mai spus odată, cā n'am bani pentru baluri românesci.

F. Asīē dara unde ti-ai petrecutu asīē de bine?

T. La unu balu mascatu d'în V. . . . — unde fui omenita, ca neci odată pană aci.

F. De siguru pr'în vr'unu bancheru, sēu vre-unu conte?

T. Ba, — ei pr'în vre-o cāti-va studēnti de romani — stipendiatu. . .